

بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی در بین دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی

دکتر شهره شکرزاده^۱

دکتر کامبیز کامکاری^۲

جمال صادقی^۳

چکیده:

در این تحقیق، به بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی در بین دانش آموزان پایه پنجم دبستان پرداخته شده و سؤال اصلی تحقیق بدین ترتیب مطرح شد آیا نیمرخ هوشی بر نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی دانش آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟ جامعه آماری تحقیق حاضر را تمامی دانش آموزان پایه پنجم مقطع دبستان تشکیل می دهند که با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس، تعداد ۷۰ نفر از این دانش آموزان (۴۰ نفر پسر و ۳۰ تا دختر) از منطقه ۶ شهر تهران انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری در تحقیق حاضر پرسشنامه نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی می باشد که هر دو پرسشنامه از روایی و اعتبار مطلوبی (بالتر از ۰/۸۵) برخوردار می باشند. لازم به ذکر است، پس از جمع آوری پرسشنامه ها با استفاده از مدل آماری تحلیل واریانس چندمتغیری، به آزمون سؤال های تحقیق پرداخته شد و در نهایت یافته های تحقیق نشان داد که ارتباط معنی داری در سطح $\alpha=0/01$ بین نیمرخ هوشی با نیمرخ بهداشت روانی و

^۱ - دانشجوی دکتری تخصصی روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

^۲ - دکتری روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

^۳ - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت ...

نیمرخ پرورشی وجود دارد. بدین ترتیب که در بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی با نیمرخ بهداشت روانی مشخص گردید که دانش‌آموزان باهوش از میزان افسردگی و اختلالات روانی بالاتری برخوردارند. همچنین، در بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی با نیمرخ پرورشی نیز ملاحظه شد که دانش‌آموزان باهوش از میزان همیاری، مسئولیت‌پذیری، همدلی، انضباط‌گرایی و خودشکوفایی بالاتری نسبت به دیگر دانش‌آموزان با سطوح هوشی (متوسط پایین و متوسط)، برخوردارند.

کلید واژه‌ها:

نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت روانی، نیمرخ پرورشی، دانش‌آموزان

مقدمه:

بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی، از عواملی‌اند که مؤلفه‌های زندگی را تحت تأثیر قرار داده و بر پرورش شخصیت کودک تأثیرگذار هستند، با دیدگاهی چند بعدی‌نگر، مشاهده می‌شود که نیمرخ پرورشی و بهداشت روانی، ابعادشان را از زندگی کودک و آنان که به او علاقه‌مندند، گرفته است. این مهم، مستلزم برنامه‌ریزی قابل انعطاف و فرایندمداری بوده که با توجه دقیق به گذشته، وضعیت موجود و مطلوب مؤلفه‌های تأثیرگذار بر زندگی امروز و فردای کودک را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

نیمرخ پرورشی، در جهت تحقق هدف ایجاد محیطی غنی در به کارگیری حداکثر مؤلفه‌های زندگی برای پرورش و حضور فعال کودک، بنیان‌های هنری، علمی و فناورانه را مورد توجه قرار داده است. بنیان‌ها در قالب مضامین، نگرش‌ها و مهارت‌های پایه‌ای، پروژه‌ها و فعالیت‌هایی در تلفیق انعطاف‌پذیر و فرایندمدار برای کسب سواد هنری، علمی و فناورانه به کار گرفته شده‌اند (خویی‌نژاد و رجایی، ۱۳۸۱).

نیمرخ پرورشی، شامل مبانی نظری و راهبردهای عملی برای کودکان است که می‌تواند تأثیر گرفته از نیمرخ هوشی باشد، چرا که انسان بعنوان موجودی ناشناخته از پیچیدگی‌های فراوانی برخوردار است. اینگونه پیچیدگی‌ها در توانایی ذهنی وی جلوه‌گر می‌شود؛ زیرا شگفتی‌های انسان در مهارت‌های حسی و حرکتی منعکس نمی‌گردد بلکه توانایی‌های شناختی این موجود دو پا قابل تحسین است. توانمندی‌های ذهنی انسان به درجه‌ای از اوج می‌رسد که به راحتی نمی‌توان نقطه پایانی را برای آن ترسیم کرد. اینگونه توانمندی‌های ذهنی را می‌توان تحت عنوان عامل عمومی یا هوش کلی تعریف کرد (پارسا، ۱۳۸۵).

توانایی‌های ذهنی انسان قدرت وی را در برخورد سازگاران با محیط به وجود می‌آورد این گونه توانایی‌های ذهنی می‌تواند عامل تعیین‌کننده‌ای در سازگاری انسان‌ها باشد و بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی را متأثر کند. از این رو، بی‌علت نیست که توانایی‌های ذهنی انسان با رفتارهای سازگاران از یکسو و شگفتی‌های دیگر وی از سوی دیگر مرتبط است. همچنان که امروزه در تالیف عقب‌ماندگی ذهنی فقط به هوش‌بهر پرداخته نمی‌شود بلکه رفتار سازشی به عنوان یک ملاک تکمیلی ملاحظه می‌گردد (افروز، ۱۳۸۷).

ابهامات فزاینده‌ای پیرامون تأثیر نیمرخ هوشی بر نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان وجود دارد. اکثر محققان معتقدند که رشد و تکامل جامعه انسانی در سایه کنجاوی و پویایی انسان شکل گرفته و در هر دوره، آموزش و پرورش را در موقعیت خاصی قرار داده است. زمانی که کودک در معرض رویارویی با اشیاء و پدیده‌های اطراف قرار می‌گیرد، کنجاوی طبیعی برای دانستن همراه با کاوشگری خودجوش او سبب می‌شود که زمینه لازم برای تشخیص و تمیز تدریجی یک مفهوم، برقراری

بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت ...
 ارتباط بین مفاهیم، درک جهان هستی از نظر خویش و پذیرش نقش از خود، در او پدیدار شوند.

گالاگر^۱ (۲۰۰۱) بیان می‌کند که رشد و تکامل جامعه انسانی در سایه‌ی کنجکاو و پویایی انسان، در هر دوره، آموزش و پرورش را در موقعیتی خاص قرار داده است. امروز دنیا آنچنان به سرعت تغییر می‌کند که آموخته‌های کودک تا رسیدن به مرحله عمل، تازگی خود را از دست می‌دهد و برای او غیرقابل استفاده می‌شود. در این راستا متخصصان آموزش و پرورش اعتقاد دارند که با گسترش روزافزون علم و فناوری و درهم آمیختن و تنیدن آن با تمام ابعاد زندگی، ضرورت پاسخگویی مراکز آموزشی به حداکثر ابعاد زندگی و وجود فرد ضرورت دارد. در این راستا این نظام عظیم باید در پی ایجاد مهارت‌های اساسی تفکر به کودکان باشد تا آنها بتوانند آموخته‌های قدیمی خود را در حل مسائل نو به کار گیرند. این امر در پرتو نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی شکل می‌گیرد.

از این رو، برنامه‌ریزان و متولیان امر، با این دیدگاه که بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی مطلوب، فراگیرنده را در موقعیت شکوفایی قرار می‌دهد، به نقش و اهمیت آموزش و پرورش برنامه‌ریزی شده در جوامع پیشرفته روی آورده و حتی چگونگی آموزش را از دوران جنینی در پژوهش‌های برنامه‌ریزی قرار داده‌اند. چرا که این افراد معتقدند بنیان‌های دانش، مهارت‌ها و نگرش‌ها از دوره پیش‌دبستانی شکل می‌گیرند از قبیل رشد هوش‌شناختی، هوش عاطفی، بهداشت روانی، سازگاری اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی، خلاقیت حتی ویژگی‌های شخصیتی و از همه مهمتر نیمرخ پرورشی.

^۱ - Galager

در تحقیق شهلوی (۱۳۸۷)، که پیرامون بررسی ارتباط بین نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ هوشی دانش‌آموزان دبیرستانی صورت گرفته است، مشخص شد که توان پیش‌بینی نیمرخ هوشی از طریق بهداشت روانی (بعد اضطراب) وجود دارد.

در تحقیقی که توسط کامکاری، شکرزاده و محمدباقر (۱۳۸۸)، پیرامون بررسی ارتباط بین نیمرخ شناختی (هوش و خلاقیت) با نیمرخ پرورشی دانش‌آموزان شهر تهران صورت گرفته است، مشخص شد که توان پیش‌بینی نیمرخ پرورشی از طریق نیمرخ شناختی (هوش و خلاقیت) وجود دارد.

برک^۱ (۲۰۰۲)، با توجه به تحقیقی که در حیطه بررسی اثرات عوامل محیطی، هوشبهر و عوامل خانوادگی بر مهارت‌های اجتماعی و پرورشی صورت داده است، مطرح نموده که مهارت‌های اجتماعی و پرورشی، آمیزه‌ای از تأثیرات محیطی و هوش است. از جمله محیط‌های تأثیرگذار بر هوش کودک محیط خانه، مهد کودک و مدرسه است. کودکان بیشترین زمان دوران پیش از دبستان را در این دو موقعیت سپری می‌کنند که در این میان مهد کودک تأثیر عظیمی بر رشد عقلانی و در نهایت مهارت‌های اجتماعی و پرورشی کودک دارد، همچنین، نقش مدرسه به عنوان یکی از نهادهای آموزشی- پرورشی، تأثیر چشمگیری دارد.

پژوهش هووس^۲ (۲۰۰۳)، پیرامون بررسی عوامل آموزشگاهی، هوش و خلاقیت بر بهداشت روانی و حیطه‌های پرورشی نشان می‌دهد نوباوگانی که از مهد کودک با کیفیت بد برخوردار بوده‌اند، صرف‌نظر از مرتبه اجتماعی و اقتصادی خانوادگی آنها، از بهداشت روانی پایین‌تری برخوردارند و به طور مطلوب پرورش نیافته‌اند؛ همچنین، دانش‌آموزانی که از هوش و خلاقیت

1- Berck

2- Hoves

بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت ...

بالا تری برخوردارند و محیط آموزشی آنها مطلوب بوده، در آزمون مهارت‌های پرورشی و اجتماعی نمره بیشتری می‌گیرند. در این تحقیق، معلوم شد کودکانی که در سال اول زندگی به مهد کودکی وارد شده بودند که کیفیت آن بد بود و تا سالهای پیش دبستانی در آنجا مانده بودند، توسط معلمان، حواسپرت، بی‌ملاحظه نسبت به دیگران و بی‌علاقه به تکلیف ارزیابی شدند. برعکس مهد کودک خوب، تأثیرناگوار زندگی فقر زده و تحت فشار را کاهش می‌دهد.

در یک پژوهش طولی در سوئد که توسط آندرسون^۱ (۲۰۰۵) انجام گرفت، معلوم شد که وارد شدن به مهد کودک خوب در نوباوگی و نوپایی، با قابلیت شناختی، عاطفی و اجتماعی در اواسط کودکی و نوجوانی ارتباط دارد. بهداشت روانی به عنوان یکی از سازه‌هایی به شمار می‌رود که می‌تواند امنیت اجتماعی و روانی را به وجود آورد و یکی از مهم‌ترین دستاوردهای جوامع انسانی است. جوامع پیشرفته بر امنیت اجتماعی و روانی تأکید فزاینده‌ای دارند؛ زیرا به این باور اصولی و ریشه‌ای پافشاری می‌کنند که می‌تواند بستر مناسبی را برای رشد و شکوفایی شخصیت فراهم سازد. هنگامی که بهداشت روانی مختل می‌گردد، نه تنها آسیب‌های اجتماعی بلکه شیوع آسیب‌های روانی نیز افزایش یافته و تخریب منابع انسانی و سرمایه‌های غیرمادی انجام می‌گیرد. تنها در مواقعی می‌توان بهداشت روانی را افزایش داد که شناخت دقیقی از متغیرهای مرتبط با آن همچون نیمرخ هوشی و نیمرخ پرورشی به دست آید.

امروزه در سراسر جهان بر اهمیت بهداشت روانی تأکید می‌شود و روز به روز با انجام تحقیقات گوناگون، اهمیت و نقش آن در زندگی فردی و

^۱ - Andersone

اجتماعی آشکارتر می‌گردد؛ به طوری که سال ۲۰۰۱ میلادی از طرف سازمان بهداشت جهانی، تحت عنوان سال جهانی «بهداشت روانی» اعلام گردید، سازمان مذکور در این سال شعار «غفلت بس است، مراقبت کنیم» را جهت آشکارتر ساختن اهمیت موضوع، مطرح نمود (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۰۱). از سویی دیگر، علاوه بر خانواده که نقش چشمگیری را بر بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی فرزندان می‌گذارند، نظام آموزش و پرورش نیز متعهد به تربیت شهروندانی باسواد است که برای حضور در جامعه، ملزم به تحصیل و توانایی بهره‌گیری از آن در جنبه‌های گوناگون زندگی هستند. از این‌رو، نیازمند دارا بودن بهداشت روانی و پرورش مطلوب می‌باشند. در این شرایط، فراگیرنده در هر یک از زمینه‌های آموزشی و پرورشی و مسائل و اموری که با آن‌ها برخورد می‌کند، با تلفیق پیچیده و متحولی از علوم انسانی و تجربی روبه‌روست. در این مرحله، سواد خواندن و نوشتن و دانستن اصول هر علم، تنها سهم بسیار کوچکی از سواد علمی را شامل می‌شود. پرورش فرزندان در این میان، بسیار در خور توجه است (پروا، ۱۳۸۰).

در نیمرخ پرورشی، برخلاف شیوه‌های سنتی و کمیت‌گرا، این امکان برای کودک فراهم می‌شود تا با قرار گرفتن در محیطی غنی، مفهوم، مهارت و نگرشی را در چندین و چند فرصت آموزشی و پرورشی به دست آورد. لازم به ذکر است با امکان ثبت مشاهده و بازبینی پیشرفت کودک در فرصت‌های آموزشی و پرورشی، در اغلب موارد، امکانات متنوع، زمینه‌ساز استفاده از یک فعالیت در ارزیابی از پیشرفت کودک در فعالیت‌های قبلی و بازخورد گرفتن از آن‌ها برای فعالیت‌های بعدی است (جهان‌فر، ۱۳۸۳).

بنابراین، با توجه به اهمیت رشد و پرورش کودک، به عنوان فرایندی پویا که عوامل بسیاری از جمله نیمرخ هوشی می‌توانند در آن دخیل باشند، مطرح می‌شود که بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی، از مهمترین و ضروری‌ترین

بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت ...

مسائلی اند که می‌توانند در پرورش و شخصیت کودک مؤثر واقع شوند و یا حتی در شکل‌گیری آن نقش بسزایی را ایفا نمایند.

از این رو، آنچه نیمرخ هوشی می‌تواند دگرگون سازد، بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی کودک در زندگی است که می‌تواند شخصیت وی را پایه‌ریزی کرده تا در آینده بتواند بازخوردهای مناسبی را ارائه دهد. چرا که یکی از اصول رشد اجتماعی، مهارت و سازگاری در اجتماع است که در این میان بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی نقش مهمی را بر عهده دارد که متأثر از نیمرخ هوشی می‌باشند. تحقیق حاضر نیز با توجه به ضرورت تأثیر نیمرخ هوشی بر بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی کودکان پایه پنجم دبستان تدوین شده است. بنابراین، سؤال‌های اصلی تحقیق حاضر با تأکید بر موضوع پژوهش که به بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی در بین دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان معطوف است، به شرح زیر تدوین می‌شوند:

- آیا نیمرخ هوشی بر نیمرخ بهداشت روانی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟

- آیا نیمرخ هوشی بر نیمرخ بهداشت پرورشی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟

در راستای پاسخگویی به سؤال‌های اصلی تحقیق، سؤال‌های فرعی به شرح زیر مطرح می‌شوند:

- آیا نیمرخ هوشی بر میزان اضطراب دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟

- آیا نیمرخ هوشی بر میزان افسردگی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟

- آیا نیمرخ هوشی بر میزان پرخاشگری دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر میزان اختلالات روانی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر همیاری دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر جسارت‌طلبی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر خویش‌داری دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر همدلی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر انضباط‌گرایی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر انعطاف‌پذیری دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر شادمانی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر روابط بین‌فردی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟
- آیا نیمرخ هوشی بر خودشکوفایی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟

روش:

در این پژوهش از مفروضه تحقیقات توصیفی استفاده به عمل آمده و به بررسی روابط احتمالی نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی در دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان پرداخته می‌شود. از این‌رو، روش پژوهش حاضر زمینه‌یابی می‌باشد؛ زیرا هیچ‌گونه متغیری مورد دستکاری واقع نشده است.

جامعه آماری پژوهش حاضر را تمامی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان‌های شهر تهران تشکیل می‌دهند که در حدود ۹۳۷۹۷ می‌باشند. لازم به ذکر است از آنجایی که دسترسی به تمامی اعضای جامعه امکان‌پذیر است، جامعه آماری در حیطه جوامع محدود قرار می‌گیرد. در راستای تعیین حجم نمونه و روش نمونه‌گیری، با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، از دو مدرسه منطقه ۶ شهر تهران (یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه)، تعداد ۷۰ نفر (۴۰ نفر پسر و ۳۰ نفر دختر) به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شدند.

ابزار مورد استفاده در این تحقیق، پرسشنامه نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی است. پرسشنامه نیمرخ بهداشت روانی شامل بیست سؤال و چهار خرده‌مقیاس (اضطراب، افسردگی، پرخاشگری و اختلالات روانی) می‌باشد. همچنین، پرسشنامه نیمرخ پرورشی شامل پنجاه سؤال و ده خرده‌مقیاس (همیاری، جسارت‌طلبی، خویش‌ن‌داری، مسئولیت‌پذیری، همدلی، انضباط‌گرایی، انعطاف‌پذیری، شادمانی، روابط بین‌فردی و خودشکوفایی) می‌باشد. لازم به ذکر است، در هر دو پرسشنامه، خرده‌مقیاس‌ها ۵ سؤال را به خود اختصاص می‌دهند. همچنین، هردو پرسشنامه از روایی و اعتبار مطلوبی (بالتر از ۰/۸۵) برخوردار می‌باشند. مدل آماری، تحلیل واریانس

چند متغیری^۱ می‌باشد که پس از تعیین نرمال بودن توزیع متغیرها انجام گرفته است.

یافته‌ها:

جدول شماره ۱: آزمون‌های چندمتغیری مرتبط با متغیرهای وابسته

«اضطراب»، «افسردگی»، «پرخاشگری» و «اختلالات روانی»

| اثر | آزمون‌های چندمتغیری | میزان F | سطح معنی‌داری |
|--------------|---------------------|---------|---------------|
| سطوح هوشی | ردیابی فیلی | ۲/۹۸ | ۰/۰۰۴ |
| | لامبدای ویلکس | ۳/۰۹ | ۰/۰۰۳ |
| | ردیابی هاتلینگ | ۳/۲۰ | ۰/۰۰۲ |
| | بزرگترین ریشه روی | ۵/۸۰ | ۰/۰۰۱ |

با توجه به آزمون‌های چندمتغیری چهارگانه (ردیابی فیلی، لامبدای ویلکس، ردیابی هاتلینگ و بزرگترین ریشه روی)، مشخص گردید که ارتباط معنی‌داری بین متغیرهای وابسته «اضطراب»، «افسردگی»، «پرخاشگری» و «اختلالات روانی» وجود دارد. بنابراین، جدول آزمون اثرات متغیرهای بین‌گروهی (MANOVA) مطرح می‌گردد.

MANOVA -ONE WAY مرتبط با جدول شماره ۱

| اثر | متغیرهای وابسته | مجموع مجزورات | درجه آزادی | میانگین مجزورات | میزان F | سطح معنی‌داری |
|--------------|-----------------|---------------|------------|-----------------|---------|---------------|
| سطوح هوشی | اضطراب | ۶۹/۱۷ | ۲ | ۳۴/۵۸ | ۱/۲۶ | ۰/۲۸۸ |
| | افسردگی | ۱۷۹/۳۳ | ۲ | ۸۹/۶۶ | ۴/۸۶ | ۰/۰۱۱ |
| | پرخاشگری | ۴/۰۶ | ۲ | ۲/۰۳ | ۰/۱۴ | ۰/۸۶۶ |
| | اختلالات روانی | ۱۴۱/۶۶ | ۲ | ۷۰/۸۳ | ۴/۹۵ | ۰/۰۱۰ |

^۱ - MANOVA- ONE WAY

بررسی ارتباط بین نیم‌رخ هوشی، نیم‌رخ بهداشت ...

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان مقادیر F به دست آمده، می‌توان مطرح نمود که تفاوت معنی‌داری بین متغیرهای وابسته افسردگی و اختلالات روانی (در دانش‌آموزان با سطوح هوشی متوسط پایین، متوسط و باهوش) در سطح $\alpha = 0/01$ وجود دارد. از این‌رو، با رجوع به میانگین‌ها در آمار توصیفی جدول ذیل، مشاهده می‌شود که دانش‌آموزان باهوش از میزان افسردگی (با میانگین $10/14$) و اختلالات روانی (با میانگین $8/17$) بالاتری نسبت به دانش‌آموزان با سطوح هوشی متوسط پایین و متوسط برخوردارند.

شماره‌های آماری مرتبط با جدول شماره ۱

| بهداشت روانی | سطوح هوشی | میانگین | انحراف معیار | تعداد |
|----------------|-------------|---------|--------------|-------|
| اضطراب | متوسط پایین | ۸/۸۵ | ۵/۹۵ | ۱۴ |
| | متوسط | ۸/۲۲ | ۶/۲۷ | ۲۲ |
| | باهوش | ۱۰/۴۱ | ۴/۰۳ | ۳۴ |
| | کل | ۹/۴۱ | ۵/۲۴ | ۷۰ |
| افسردگی | متوسط پایین | ۷/۷۸ | ۵/۳۵ | ۱۴ |
| | متوسط | ۶/۵۹ | ۵/۱۲ | ۲۲ |
| | باهوش | ۱۰/۱۴ | ۳/۰۷ | ۳۴ |
| | کل | ۸/۵۵ | ۴/۵۲ | ۷۰ |
| پرخاشگری | متوسط پایین | ۶/۵۷ | ۴/۶۶ | ۱۴ |
| | متوسط | ۶/۲۷ | ۴/۷۲ | ۲۲ |
| | باهوش | ۶/۸۲ | ۲/۴۳ | ۳۴ |
| | کل | ۶/۶۰ | ۳/۷۱ | ۷۰ |
| اختلالات روانی | متوسط پایین | ۷/۴۲ | ۴/۷۵ | ۱۴ |
| | متوسط | ۴/۹۵ | ۳/۹۳ | ۲۲ |
| | باهوش | ۸/۱۷ | ۳/۲۰ | ۳۴ |
| | کل | ۷/۰۱ | ۳/۹۹ | ۷۰ |

جدول شماره ۲: آزمون‌های چندمتغیری مرتبط با متغیرهای وابسته «همیاری»، «جسارت‌طلبی»، «فویشتن‌داری»، «مسئولین‌پذیری»، «همدلی»، «انضباط‌گرایی»، «انعطاف‌پذیری»، «شادمانی»، «روابط بین‌فردی» و «خودشکوفایی»

| اثر | آزمون‌های چندمتغیری | میزان F | سطح معنی‌داری |
|--------------|---------------------|---------|---------------|
| سطوح هوشی | ردیابی فیلی | ۳/۹۴ | ۰/۰۰۱ |
| | لامبدای ویکس | ۴/۱۰ | ۰/۰۰۱ |
| | ردیابی هاتلینگ | ۴/۲۶ | ۰/۰۰۱ |
| | بزرگترین ریشه روی | ۶/۵۹ | ۰/۰۰۱ |

با توجه به آزمون‌های چند متغیری چهارگانه (ردیابی فیلی، لامبدای ویکس، ردیابی هاتلینگ و بزرگترین ریشه روی)، مشخص گردید که ارتباط معنی‌داری بین متغیرهای وابسته «همیاری»، «جسارت‌طلبی»، «خویشتن‌داری»، «مسئولین‌پذیری»، «همدلی»، «انضباط‌گرایی»، «انعطاف‌پذیری»، «شادمانی»، «روابط بین‌فردی» و «خودشکوفایی» وجود دارد. بنابراین، جدول آزمون اثرات متغیرهای بین‌گروهی (MANOVA) مطرح می‌گردد.

MANOVA -ONE WAY مرتبط با جدول شماره ۲

| اثر | متغیرهای وابسته | مجموع مجزورات | درجه آزادی | میانگین مجزورات | میزان F | سطح معنی‌داری |
|-----------|-----------------|---------------|------------|-----------------|---------|---------------|
| سطوح هوشی | همیاری | ۳۹۹/۳۵ | ۲ | ۱۹۹/۶۷ | ۳/۵۷ | ۰/۰۳۳ |
| | جسارت‌طلبی | ۲۳۱/۱۹ | ۲ | ۱۱۵/۹۷ | ۱/۷۴ | ۰/۱۸۲ |
| | خویش‌تن‌داری | ۲۴۱/۵۱ | ۲ | ۱۲۰/۷۵ | ۲/۷۸ | ۰/۰۶۹ |
| | مسئولیت‌پذیری | ۵۷۷/۳۵ | ۲ | ۲۸۸/۶۸ | ۷/۷۳ | ۰/۰۰۱ |
| | همدلی | ۶۲۸/۲۹ | ۲ | ۳۱۴/۱۴ | ۵/۱۱ | ۰/۰۰۹ |
| | انضباط‌گرایی | ۶۱۴/۷۳ | ۲ | ۳۰۷/۳۶ | ۵/۲۱ | ۰/۰۰۸ |
| | انعطاف‌پذیری | ۳۰۵/۵۷ | ۲ | ۱۵۲/۷۸ | ۲/۵۸ | ۰/۰۸۳ |
| | شادمانی | ۳۲۶/۷۷ | ۲ | ۱۶۳/۳۸ | ۲/۳۳ | ۰/۱۰۵ |
| | روابط بین‌فردی | ۳۳۳/۴۸ | ۲ | ۱۶۶/۷۴ | ۲/۲۳ | ۰/۱۱۵ |
| | خودشکوفایی | ۵۵۶/۶۶ | ۲ | ۲۷۸/۳۳ | ۳/۹۰ | ۰/۰۲۵ |

با توجه به جدول فوق و با تأکید بر میزان مقادیر F بدست آمده، می‌توان مطرح نمود که تفاوت معنی‌داری بین متغیرهای وابسته همیاری، مسئولیت‌پذیری، همدلی، انضباط‌گرایی و خودشکوفایی (در دانش‌آموزان با سطوح هوشی متوسط پایین، متوسط و باهوش) در سطح $\alpha = ۰/۰۱$ وجود دارد. از این‌رو، با رجوع به میانگین‌ها در آمار توصیفی جدول ذیل، مشاهده می‌شود که دانش‌آموزان باهوش از میزان همیاری (با میانگین ۱۷/۳۵)، مسئولیت‌پذیری (با میانگین ۱۷/۴۴)، همدلی (با میانگین ۲۱/۲۳)، انضباط‌گرایی (با میانگین ۱۹/۶۱) و خودشکوفایی (با میانگین ۲۱/۹۷) بالاتری نسبت به دانش‌آموزان با سطوح هوشی متوسط پایین و متوسط برخوردارند.

شناخت‌های آماری مرتبط با جدول شماره ۲

| تعداد | انحراف معیار | میانگین | سطوح هوشی | بهداشت روانی |
|-------|--------------|---------|-------------|---------------|
| ۱۴ | ۷/۸۲ | ۱۱/۵۷ | متوسط پایین | همیاری |
| ۲۲ | ۹/۸۲ | ۱۳/۵۴ | متوسط | |
| ۳۴ | ۵/۲۷ | ۱۷/۳۵ | باهوش | |
| ۷۰ | ۷/۷۴ | ۱۵ | کل | |
| ۱۴ | ۹/۳۶ | ۱۴/۹۲ | متوسط پایین | جسارت‌طلبی |
| ۲۲ | ۱۰/۵۳ | ۱۴/۹۰ | متوسط | |
| ۳۴ | ۵/۴۶ | ۱۸/۵۵ | باهوش | |
| ۷۰ | ۸/۲۴ | ۱۶/۶۸ | کل | |
| ۱۴ | ۶/۳۸ | ۱۱ | متوسط پایین | خویشتن‌داری |
| ۲۲ | ۹/۵۶ | ۱۳/۲۲ | متوسط | |
| ۳۴ | ۳/۶۹ | ۱۵/۷۳ | باهوش | |
| ۷۰ | ۶/۷۴ | ۱۴ | کل | |
| ۱۴ | ۷/۱۸ | ۱۲/۷۸ | متوسط پایین | مسئولیت‌پذیری |
| ۲۲ | ۷/۹۷ | ۱۱/۱۸ | متوسط | |
| ۳۴ | ۳/۸۷ | ۱۷/۴۴ | باهوش | |
| ۷۰ | ۶/۶۷ | ۱۴/۵۴ | کل | |
| ۱۴ | ۹/۲۲ | ۱۵/۸۵ | متوسط پایین | همدلی |
| ۲۲ | ۱۰/۷۴ | ۱۴/۹۰ | متوسط | |
| ۳۴ | ۴/۲۱ | ۲۱/۲۳ | باهوش | |
| ۷۰ | ۸/۲۹ | ۱۸/۱۷ | کل | |
| تعداد | انحراف معیار | میانگین | سطوح هوشی | بهداشت روانی |
| ۱۴ | ۸/۸۴ | ۱۳/۹۲ | متوسط پایین | انضباط‌گرایی |
| ۲۲ | ۱۰/۱۶ | ۱۳/۵۴ | متوسط | |
| ۳۴ | ۴/۸۱ | ۱۹/۶۱ | باهوش | |
| ۷۰ | ۸/۱۳ | ۱۶/۵۷ | کل | |

ادامه‌ی جدول شفاف‌های آماری مرتبط با جدول شماره ۲

| | | | | |
|----|-------|-------|-------------|----------------|
| ۱۴ | ۷/۸۷ | ۱۳/۴۲ | متوسط پایین | انعطاف‌پذیری |
| ۲۲ | ۱۰/۸۴ | ۱۵/۰۴ | متوسط | |
| ۳۴ | ۴/۵۴ | ۱۸/۴۴ | باهوش | |
| ۷۰ | ۷/۸۵ | ۱۶/۳۷ | کل | |
| ۱۴ | ۹/۹۱ | ۱۷/۷۸ | متوسط پایین | شادمانی |
| ۲۲ | ۱۱/۵۰ | ۱۶/۳۱ | متوسط | |
| ۳۴ | ۴/۳۹ | ۲۱/۰۸ | باهوش | |
| ۷۰ | ۸/۵۳ | ۱۸/۹۲ | کل | |
| ۱۴ | ۱۰/۴۵ | ۱۷/۲۱ | متوسط پایین | روابط بین فردی |
| ۲۲ | ۱۱/۴۸ | ۱۵/۸۱ | متوسط | |
| ۳۴ | ۴/۹۷ | ۲۰/۶۱ | باهوش | |
| ۷۰ | ۸/۷۸ | ۱۸/۴۲ | کل | |
| ۱۴ | ۸/۴۶ | ۱۷/۲۸ | متوسط پایین | خودشکوفایی |
| ۲۲ | ۱۱/۳۵ | ۱۵/۸۶ | متوسط | |
| ۳۴ | ۵/۲۳ | ۲۱/۹۷ | باهوش | |
| ۷۰ | ۸/۷۹ | ۱۹/۱۱ | کل | |

بحث و نتیجه‌گیری:

با توجه به این که در تحقیق حاضر، به بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی در بین دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان پرداخته شده، به منظور آزمون سؤال‌های تحقیق از مدل آماری تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد و با تأکید بر سؤال‌های اصلی تحقیق، یافته‌های زیر به دست آمد:

آیا نیمرخ هوشی بر نیمرخ بهداشت روانی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟ با آزمون سؤال فوق مشخص گردید که ارتباط معنی‌داری بین نیمرخ هوشی و نیمرخ بهداشت روانی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان در

سطح $\alpha=0/01$ وجود دارد. با رجوع به میانگین‌ها، مشخص شد دانش‌آموزان باهوش از میزان افسردگی و اختلالات روانی بالاتری برخوردارند؛ زیرا میانگین بیشتری را نشان می‌دهند.

آیا نیمرخ هوشی بر نیمرخ بهداشت پرورشی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان مؤثر است؟ با آزمون سؤال فوق مشخص گردید که ارتباط معنی‌داری بین نیمرخ هوشی و نیمرخ پرورشی دانش‌آموزان پایه پنجم دبستان در سطح $\alpha=0/01$ وجود دارد. با رجوع به میانگین‌ها، مشخص شد دانش‌آموزان باهوش از میزان همیاری، مسئولیت‌پذیری، همدلی، انضباط‌گرایی و خودشکوفایی بالاتری برخوردارند؛ زیرا میانگین بیشتری را نشان می‌دهند.

در نهایت، با مقایسه یافته‌های تحقیق حاضر و پیشینه تحقیقات انجام گرفته در داخل و خارج از کشور، مشخص شد که تحقیق حاضر با تحقیقات شهلوی (۱۳۸۷)، پیرامون بررسی ارتباط بین نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ هوشی دانش‌آموزان دبیرستانی که مطرح می‌کند توان پیش‌بینی هوشبهر از طریق بهداشت روانی وجود دارد؛ کامکاری، شکرزاده و محمد باقر (۱۳۸۸)، پیرامون بررسی ارتباط بین نیمرخ شناختی (هوش و خلاقیت) با نیمرخ پرورشی دانش‌آموزان شهر تهران که مطرح می‌کند نیمرخ شناختی (هوش و خلاقیت) می‌تواند نیمرخ پرورشی را تبیین کند؛ برک (۲۰۰۲)، پیرامون بررسی اثرات عوامل محیطی، هوشبهر و عوامل خانوادگی بر مهارت‌های اجتماعی و پرورشی که مطرح می‌کند عوامل محیطی و هوشبهر بر مهارت‌های اجتماعی و پرورشی مؤثرند؛ هووس^۱ (۲۰۰۳)، پیرامون بررسی عوامل آموزشگاهی، هوش و خلاقیت بر بهداشت روانی و حیطه‌های پرورشی که مطرح می‌کند عوامل آموزشگاهی، هوش و خلاقیت بر بهداشت روانی و مهارت‌های پرورشی

¹ - Hoves

بررسی ارتباط بین نیمرخ هوشی، نیمرخ بهداشت ...

مؤثرند و در نهایت، آندرسون^۱ (۲۰۰۵) که پیرامون عوامل آموزشگاهی و بهداشت روانی صورت گرفته است و بیان می‌کند دانش‌آموزان آموزشگاه‌هایی که از کادر آموزشی و تخصصی برخوردار بوده و قادر به پرورش هوش و استعداد دانش‌آموزان می‌باشند، از بهداشت روانی بالاتری برخوردارند، هماهنگ است.

به عبارتی دیگر در تمامی تحقیقات مذکور نیز مطرح شده است که نیمرخ هوشی با نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ پرورشی ارتباط دارد.

^۱ - Andersone

کتابنامه:

- پروا؛ زیبا، (۱۳۸۰)، پیش‌بینی بهداشت روانی از طریق هوشبهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد خوراسگان.
- پارسا؛ محمود، (۱۳۸۵)، زمینه روان‌شناسی، انتشارات سخن، تهران.
- جوان؛ علی، (۱۳۷۹)، بررسی ارتباط بهداشت روانی با هوشبهر کودکان موفق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز.
- خویی‌نژاد؛ (۱۳۸۱)، نقش عوامل خانوادگی در بروز اختلالات روان‌شناختی نوجوانان، محمد رجایی نویسنده همکار، مجله دانش و پژوهش، شماره ۱۱ و ۱۲.
- شهلوی؛ لیلی، (۱۳۸۷)، بررسی ارتباط بین نیمرخ بهداشت روانی و نیمرخ هوشی دانش‌آموزان دبیرستانی، پایان‌نامه دکتری از دانشگاه باکو.
- کامکاری؛ کامبیز، شکرزاده؛ شهره و محمدباقر؛ علی، (۱۳۸۸)، بررسی ارتباط بین نیمرخ شناختی (هوش و خلاقیت) با نیمرخ پرورشی دانش‌آموزان شهر تهران، طرح پژوهشی با نظارت مؤسسه مدارس کارآمد.
- لویی (۲۰۰۴)، بررسی‌های منظم و علمی در زمینه ارتباط والد، کودک و تأثیر آن بر توانایی‌های شناختی و مهارت‌های اجتماعی، مترجم جهان‌فر؛ حسن، مجله روان‌شناسی.
- Anderson; H, (2005), The General Health, The Journal of General Health, Vol 52, p: 53-54
- Berck; Loura, (2002), The effect of Environment, Intelligence and Family Factors on the Educational Social skills, Journal of Psychology, Vol 23, p: 34-35
- Galager; B, (2001), Educational and Students, publisher: Cambridge University.

- بررسی ارتباط بین نیمرغ هوشی، نیمرغ بهداشت ...
-
-
- Hoves, A, (2003), The effect of schools, Intelligence and Creativity on the General Health and Educational Field, The Journal of Psychology, Vol 49, p: 12